

Betænkning

over forslag til lov om børne- og ungdomsforsorg.

(Afgivet af udvalget den 21. maj 1964).

Udvalget har holdt 20 møder og har herunder haft 4 samråd med socialministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål.

Udvalget har sammen med socialministeren aflagt besøg på forskellige daginstitutioner i Københavns kommune og har herunder haft en drøftelse med repræsentanter for Københavns magistrats 3. afdeling, navnlig om børneværnets resocialiseringsopgaver.

Endvidere har udvalget med ministeren aflagt besøg i Århus og har herunder ved drøftelser med kommunale repræsentanter bl. a. modtaget oplysninger om børnetilsynet, hjemmekonsulentordningen og børneværnets samarbejde med sociallægeinstitutionen. Under besøget foretoges desuden besigtigelse af iagttagelseshjemmet „Søndermarken“ og behandlingshjemmet „Dalgården“ ved Århus.

Der er i udvalget modtaget henvendelser fra „Bymæssige Kommuner“, Børne- og ungdomsforsorgens Personaleforbund, Børnesagens Fællesråd, Dansk Børnehaveråd, Sjællandskredsen, Dansk Børneværnsforening, Dansk Kvindesamfund, Dansk Psykologforening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Børnesagsarbejderes Sammenslutning, Den danske Købstadforening, De danske Plejehjemsforeninger, Foreningen for kommunale Børneforsorgsarbejdere, Københavns magistrats 3. afdeling, De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark og Søllerød kommunes skoleudvalgs formand.

Udvalget har indgående drøftet lovforslaget. De stedfundne drøftelser er bl. a. resulteret i nedenstående, af socialministeren stillede ændringsforslag, hvorom der henvi-

ses til de bemærkninger, der ledsager de enkelte ændringsforslag.

Udvalget har bl. a. drøftet spørgsmålet om en effektivisering af den centrale administration inden for børne- og ungdomsforsorgen. Socialministeren har over for udvalget redegjort for, hvorledes bestemmelsen i forslagets § 5, stk. 6, om delegering af socialministerens beføjelser til direktøren for børne- og ungdomsforsorgen i hovedsagen tænkes anvendt, og har udtalt, at han vil iværksætte en gennemgang af administrationens tilrettelægning i øvrigt, eventuelt med bistand af forvaltningsnævnet.

Med hensyn til bestemmelsen i lovforslagets § 39, stk. 2, om fortrinsvis anbringelse i private plejehjem af børn under børneforsorg har udvalget ønsket at understrege betydningen af denne bestemmelse. Udvalget skal henstille, at administrationen tilrettelægges således, at det sikres, at bestemmelsen efterleves, og skal navnlig pege på betydningen af, at børn i børnehjem, der er uden kontakt med forældre eller andre nære slægtninge, så vidt muligt anbringes i pleje.

Der har i udvalget været udtrykt betænkelighed ved forslaget om, at forsorgen for en ung uden særlig bestemmelse kan vedvare indtil det 21. år. Der er dog enighed om at bevare dette forslag, idet det forventes, at administrationen tilrettelægges på en sådan måde, at spørgsmålet om udskrivning af forsorgen tages op på tidligere tidspunkter, herunder eventuelt også ved 18 års alderen. Man har herved lagt vægt på, at den unge fra den personlige myndigheds-

indtræden ved 18 års alderen er berettiget til selv at rejse spørgsmål om forsorgens ophør.

Den danske Købstadforening har i sin henvendelse til udvalget bl. a. givet udtryk for den opfattelse, at kommunalbestyrelsen bør have anledning til at bedømme rådgivningscentrenes leder, vedtægt og lokaler, jfr. lovforslagets § 61, stk. 2, og har i denne forbindelse henvist til, at der kan pålægges kommunerne pligt til ydelse af tilskud til rådgivningscentrene. Det bemærkes hertil, at reglerne som anført i bemærkningerne til § 61 blev ændret i 1961, således at de stedlige kommuner netop ikke længere yder særligt økonomisk bidrag til rådgivningscentrenes drift, jfr. lovforslagets § 63, stk. 1.

Der bør derimod — som det også er anført i Købstadforeningens henvendelse — efter socialministerens og udvalgets opfattelse foretages en fornuftig koordinering af rådgivningscentrenes virksomhed med den rådgivningsvirksomhed, som udøves af kommunerne (eller af andre organer). Socialministeren har over for udvalget udtrykt, at han som hidtil i høj grad vil være opmærksom herpå under administrationen af bestemmelserne, men at der ikke ses at være anledning til at udforme specielle lovbe-

stemmelser herom, jfr. samordningsbestemmelsen i § 5, stk. 2, 2. punktum.

Forskellige personaleorganisationer har over for udvalget udtalt betænkeligheder ved lovforslagets § 65, stk. 2, om formidling af børns anbringelse i dagpleje med tilskud fra det offentlige. Udvalget ønsker hertil at bemærke, at man under den herskende mangel på daginstitutioner finder det rigtigt at udnytte den reserve af pladser, der antages at være i private hjem, men at bestemmelsen ikke må virke hæmmende på initiativet og bevillingerne til etablering af nye daginstitutioner.

Udvalget har overvejet, om det er rigtigt som foreslået at lade det offentlige refundere daginstitutionernes ejendomsudgifter fuldt ud, bl. a. under hensyn til den forøgede offentlige kontrol, dette må forudsætte. Udvalget har dog ment at kunne tiltræde forslaget, men henstiller, at udgifterne søges lagt i så faste rammer som muligt, navnlig ved at man i videst muligt omfang anvender standardiserede planer for opførelse af nye institutioner (typeinstitutioner).

Idet der i øvrigt henvises til de bemærkninger, der ledsager ændringsforslagene, indstiller *udvalget* herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren foreslåede ændringer.

Ændringsforslag.

Af *socialministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2.

1) I 9. linje ændres „sikre“ til: „påse“.
Som stk. 2 tilføjes:

„Stk. 2. Det påhviler kommunen at oprette og drive de fornødne institutioner, såfremt opgaverne ikke løses ad anden vej.“

Til § 7.

2) Paragraffen affattes således:

„§ 7. Børne- og ungdomsforsorgens *pædagogiske nævn* udtaler sig over for socialministeriet om spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af børne- og ungdomsforsorgen og dens institutioner, om det opdragende arbejde, undervisning og uddannelse i institutionerne og om andre pædagogiske spørgsmål.

Stk. 2. Nævnet består af indtil 10 medlemmer repræsenterende sagkundskab inden for institutionsforsorgen, børne- og ungdomsværnenes virksomhed og undervisning, de centrale myndigheder, sundhedsvæsenet og eventuelt anden særlig sagkundskab.

Stk. 3. Børne- og ungdomsforsorgens *økonomiske nævn* udtaler sig over for socialministeriet om spørgsmål vedrørende finansieringen af børne- og ungdomsforsorgen og dens institutioner, om spørgsmål vedrørende bygningsmæssige forhold og om andre spørgsmål af økonomisk karakter vedrørende børne- og ungdomsforsorgen.

Stk. 4. Nævnet består af indtil 12 medlemmer, heraf 1 økonomisk sagkyndig, 1 bygningskyndig samt repræsentanter for de centrale og kommunale myndigheder og for børneforsorgens organisationer.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget tilsigter at klargøre, hvem der har forpligtelsen til at etablere daginstitutioner.

Det har ikke været hensigten på dette punkt at give børne- og ungdomsværnet selvstændig bevillingsret, men at præcisere, at børne- og ungdomsværnet må være initiativtageren, der sørger for, at påtrængende opgaver tages op. § 2 foreslås derfor ændret således, at det pålægges kommunen at sikre tilstedeværelsen af de omhandlede institutioner.

Til nr. 2.

I de henvendelser, der er rettet til udvalget, har der været fremført forskellige synspunkter på forslaget om at ændre de hidtidige to nævn, det pædagogiske og det økonomiske, til ét råd. Der har i udvalget været forståelse for de bestræbelser for forenkling af administrationen, som forslaget er udtryk for, men under hensyn til den forholdsvis korte tid, de 2 nævn har virket jævnsides, samt til de betydelige øjeblikkelige opgaver for nævnene i forbindelse med udviklingen af forsorgen efter de i lovforslaget indeholdte retningslinjer er det dog fundet rigtigst, at opgaverne indtil videre deles mellem 2 rådgivende organer efter de hidtil gældende principper. Ved affattelsen af stk. 6 er det tilsigtet, at opretholdelsen af de 2 nævn så vidt muligt ikke indebærer, at behandlingen af opgaverne udsættes for dobbeltbehandling eller forsinkelse.

Erfaringerne fra nævnenes hidtidige virke har vist, at de i 1958 fastsatte rammer for nævnenes sammensætning har været for snævre. Det er derfor foreslået, at nævnene skal kunne have henholdsvis indtil 10 og indtil 12 medlemmer.

Stk. 5. Medlemmerne af børne- og ungdomsforsorgens nævn beskikkes af socialministeren for 4 år, svarende til den kommunale valgperiode. Socialministeren beskikker et af medlemmerne som formand.

Stk. 6. Socialministeren kan fastsætte regler for nævnenes forretningsorden. Nævnene træder sammen til fælles behandling af spørgsmål, der har både pædagogisk og økonomisk betydning.“

Til § 8.

3) Stk. 2, 3. punktum, udgår.

Til § 11.

4) Paragraffen affattes således:

„§ 11. Børne- og ungdomsværnet består af

1. borgmesteren for den afdeling af magistraten, hvorunder børne- og ungdomsforsorgen hører,

2. 2 næstformænd, der udpeges af magistraten, og som skal opfylde de almindelige betingelser for udnævnelse til dommer,

3. 6 eller 8 andre medlemmer.“

Til § 12.

5) Paragraffen affattes således:

„§ 12. København deles i børneværnskredse, hvis antal og afgrænsning fastsættes i vedtægten.

Stk. 2. For hver kreds vælges et i vedtægten fastsat antal kredsværger og suppleanter, der bør have kendskab til forholdene i den kreds, de vælges for.

Stk. 3. De i § 11, nr. 3, nævnte medlemmer af børne- og ungdomsværnet og kredsværgerne vælges af borgerrepræsentationen efter nærmere i vedtægten fastsatte regler blandt personer, der må antages at have indsigt i børne- og ungdomsforsorg, og som er valgbare til kommunalbestyrelsen. Valget gælder for 4 år, regnet fra den efter udløbet af en kommunal valgperiode følgende 1. juni.“

Til nr. 3.

Der er i almindelighed ikke fastsat en højeste aldersgrænse for medlemskab af kommunale råd og nævn. Det er derfor anset for rigtigst også i denne henseende at overlade spørgsmålet om, hvem der er egnet til at være medlem af børne- og ungdomsværnet, til kommunalbestyrelsens afgørelse.

Til nr. 4-6.

Det er af Københavns magistrat over for udvalget gjort gældende, at lovforslaget ikke tager tilstrækkeligt hensyn til, at børne- og ungdomsværnet i København på grund af byens størrelse har en anden organisation end i andre kommuner.

Der er bl. a. peget på det uhensigtsmæssige i, at et organ på over 100 medlemmer skal have det endelige ansvar for børne- og ungdomsforsorgen i byen.

Indvendingerne imod forslaget om det meget store børne- og ungdomsværn må i det store og hele anses for berettigede.

Lovforslaget indeholder imidlertid så betydelige fremskridt i retning af at samle ansvaret for børne- og ungdomsforsorgen i sin helhed i et demokratisk sammensat nævn, at det må anses for særdeles uheldigt at gå tilbage til den nuværende ordning med den meget skarpe todeling af ansvaret imellem magistraten og det særlige børnenævn.

Det er et hovedsynspunkt i lovforslaget, at der ikke bør opretholdes et skarpt skel mellem forebyggende foranstaltninger og anbringelser uden for hjemmet og mellem forsorg af forsørgelsesmæssige grunde og anden forsorg. Forsorgens hjælpemuligheder må ses som en enhed, der principielt er til rådighed i hver enkelt sag, uanset hvilket

Til § 13.

6) Paragraffen affattes således:

„§ 13. Ved behandlingen af sager om hjælpeforanstaltninger i henhold til kapitel 4 eller om beslutning i henhold til § 43, kapitel 7, § 50 og § 81 tiltrædes børne- og ungdomsværnet af 2 kredsverger, heraf mindst 1 af værgerne for den kreds, hvorunder sagen hører.

Stk. 2. Behandlingen kan dog foretages af en afdeling på mindst 5 medlemmer, heraf 1 af næstformændene, 2 andre medlemmer af børne- og ungdomsværnet og 1 af værgerne for den kreds, hvorunder sagen hører.“

Til kapitel 3.

7) Overskriften ændres til: „Familievejledning“.

Til § 18.

8) I stk. 1 ændres „familierådgivning“ til: „vejledning og støtte“, og „til vejledning og støtte“ ændres til: „hertil“.

I stk. 2 ændres „familierådgivningens“ til: „familievejledningens“.

Til § 19.

9) I stk. 1 ændres „Familierådgivningen og tilsynet“ til: „Familievejledningen“.

I stk. 2 ændres „Rådgivningen“ til: „Familievejledningen“.

Til § 24.

10) Som nyt stk. 3 tilføjes:

„Stk. 3. Med hensyn til adgangen til at kræve oplysninger efter stk. 1 og 2 og pligten til at meddele sådanne oplysninger finder lovgivningens begrænsninger vedrørende vidneforklaringer tilsvarende anvendelse.“

grundlag den er startet på. Der lægges endvidere stærk vægt på udbygning af den forebyggende familievejledning og på, at der i videst muligt omfang ydes hjælp på stedet fremfor anbringelse uden for hjemmet. Disse sider af forsorgen kan derfor ikke siges at være af mindre betydning end den del, der angår anbringelser uden for hjemmet.

Under hensyn hertil foreslås det, at Københavns børne- og ungdomsforsorg organiseres således, at et organ, svarende til det nuværende forretningsudvalg, får hovedansvaret for børne- og ungdomsforsorgen med samme vidtgående adgang til at henlægge de mere rutineprægede afgørelser og administrative opgaver til administrationen under magistraten som efter det foreliggende lovforslag. Kredsvergerne kan bevares med nogenlunde samme medansvar for afgørelsen i enkeltsager som efter den gældende lov, men uden det almindelige ansvar for børne- og ungdomsforsorgen i sin helhed.

Den ved ændringsforslaget foreslåede ordning er ikke til hinder for, at den daglige administration fortsat vil være delt mellem 2 direktorater, et egentligt børneværnsdirektorat og et institutionsdirektorat.

Til nr. 7-9.

Familierådgivning er blevet opfattet som en mere speciel faglig virksomhed end det, bestemmelsen efter bemærkningerne tager sigte på. „Familievejledning“ accepteres fra alle sider som et mere dækkende udtryk.

Til nr. 10.

Udvalget har drøftet spørgsmålet, om bestemmelserne om lægers tavshedspligt i lov om udøvelse af lægegerning er til hinder for, at lovforslagets § 24 om oplysningspligt kan omfatte læger.

Efter en med bistand af justitsministe-

Til § 27.

11) I stk. 2 udgår nr. 4, og i stedet indsettes:

„4. yde økonomisk hjælp til afholdelse af udgifter, der står i direkte sammenhæng med givne henstillinger og råd,

5. yde økonomisk hjælp til betaling af huslig bistand i tilfælde af forældres sygdom eller til afhjælpning af forbigående vanskeligheder for familien, når en anbringelse uden for hjemmet derved kan undgås.“

Nr. 5 bliver herefter nr. 6.

I stk. 3 tilføjes som nyt 3. punktum:

„Det sociale udvalg underrettes om ydelse af økonomisk hjælp i henhold til stk. 2, nr. 4 og 5.“

Til § 30.

12) 3. punktum affattes således:

„I tilsigelsen henledes opmærksomheden på bestemmelsen i § 31, stk. 4.“

Som nyt stk. 2 tilføjes:

„Stk. 2. En ung over 15 år skal have lejlighed til at afgive erklæring i de i stk. 1 omhandlede tilfælde.“

Til § 31.

13) Stk. 1 ændres til:

„Stk. 1. Beslutning om hjælpeforanstaltninger skal træffes i et møde i børne- og ungdomsværnet, jfr. dog § 9, stk. 2, og § 10, stk. 2. Mindst halvdelen af medlemmerne skal være til stede, jfr. dog § 13, stk. 2.“

riets lovkontor foretaget undersøgelse må det antages, at forslaget § 24 pålægger også læger en oplysningspligt, hvorved tavshedspligten fraviges, men at bestemmelsen på den anden side i det hele må fortolkes med de begrænsninger, der følger af lovgivningens regler om vidnefritagelsesgrunde og vidneudelukkelsesgrunde, herunder lægelovens § 10.

Det må imidlertid forekomme mindre heldigt, at disse begrænsninger ikke fremgår af lovteksten.

Det er derfor fundet rigtigt at stille nærværende ændringsforslag, der er tiltrådt af sundhedsstyrelsen.

Til nr. 11.

Ændringsforslaget tilsigter at klargøre afgrænsningen af børne- og ungdomsværnets adgang til at yde økonomisk hjælp.

Endvidere foreslås det at pålægge børne- og ungdomsværnet pligt til at underrette det sociale udvalg om ydelse af økonomisk hjælp til familier.

Til nr. 12.

Ændringsforslaget tilsigter at fastslå, at forældrene på det tidligst mulige tidspunkt af en sag, der kan indebære mulighed for tvangsmæssige indgreb, bør gøres opmærksom på deres ret til at søge bistand hos tredjemand.

Det foreslås endvidere at en ung allerede fra det fyldte 15. år, der er den kriminelle lavalder, skal have lejlighed til at udtale sig før tvangsmæssig inddragelse under forsorg.

Bestemmelsen kommer tillige til at gælde i de i § 43, § 47 og § 81 omhandlede tilfælde.

Til nr. 13.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

14) Stk. 2, 2. punktum, ændres til:

„I København kræves, at mindst $\frac{2}{3}$ af børne- og ungdomsværnets medlemmer og kredsværger, jfr. § 13, stk. 1, eller $\frac{2}{3}$ af en afdeling i henhold til § 13, stk. 2, stemmer for beslutningen.“

Til § 64.

15) Efter stk. 3 indsættes som nyt stk. 4:

„Stk. 4. Såfremt børne- og ungdomsværnet bliver bekendt med, at forholdene i en familie ikke gør anbringelse i dagpleje forsvarelig, kan det efter undersøgelse bestemme, at familien ikke må modtage børn i dagpleje.“

Til stk. 4 (der bliver stk. 5) føjes som nyt 2. punktum:

„Det samme gælder for den, over for hvem der er truffet bestemmelse i henhold til stk. 4.“

Til § 66.

16) I stk. 3 udgår „første“.

Til § 77.

17) Til 2. punktum føjes: „eller tilsynsrådet.“

Til § 81.

18) I stk. 2 ændres „§§ 30-32“ til: „§ 30, § 31, stk. 2-4, og § 32“.

Til § 86.

19) I stk. 3 udgår „første“.

Til § 89.

20) Til stk. 1, 1. punktum, føjes: „og forholdene i hjemmet i øvrigt ikke taler afgørende imod anbringelsen“.

Til nr. 14.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 15.

Selv om der ikke er grund til at føre almindeligt tilsyn med dagpleje for 1 eller 2 børn, kan der dog være brug for i enkelte tilfælde at kunne hindre særligt dårlige dagplejeforhold, som børneværnet bliver bekendt med gennem anmeldelse eller lignende.

Ændringsforslaget tilsigter at give mulighed herfor.

Til nr. 16.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 17.

Ændringsforslaget er en naturlig konsekvens af lovforslagets § 72, stk. 3.

Til nr. 18.

Ændringsforslaget er redaktionelt.

Til nr. 19.

Ændringsforslaget er redaktionelt, jfr. ændringsforslag nr. 16.

Til nr. 20.

Børnesagens Fællesråd og Dansk Børnehjemsforening har udtrykt betænkelighed ved, at retten til at skønne over, hvilke børn et børnehjem skal påtage sig opdragelsen af, fratages børnehjemmenes ansvarlige ledere. Det anføres, at det kan afhænge af forskellige forhold, om det på et givet tidspunkt er forsvarligt at påtage sig den ønskede opgave.

Som anført i bemærkningerne til lovforslaget er begrundelsen for forslaget det offentlige væsentlige interesse i, at kapaciteten på børne- og ungdomshjemmene udnyttes bedst muligt. Bestemmelsen foreslås derfor opretholdt, men da det kan tiltrædes,

Til § 91.

21) I stk. 2 efter 1. punktum indsættes som nyt punktum:

„For bygninger, der ikke er brandforsikrede, fastsættes vedligeholdelsesudgifterne på tilsvarende måde på grundlag af en særlig af socialministeren godkendt vurdering.“

Til 2. punktum (der bliver 3. punktum) føjes: „eller den særlige vurderingssum“.

Til § 94.

22) I stk. 2 efter 3. punktum indsættes som nyt punktum:

„Dette højeste beløb reguleres af socialministeren på grundlag af bevægelsen i de officielt registrerede byggeomkostninger.“

Til § 108.

23) Paragraffen affattes således:

„§ 108. Af statens udgifter til

1. plejepenge i henhold til § 90, stk. 1, 2. punktum,
 2. tilskud til børne- og ungdomshjem i henhold til §§ 91-94,
 3. uddannelse af ledere og medarbejdere i henhold til § 107, stk. 1,
 4. børneforsorgens pensionskasse i henhold til § 107, stk. 2, og
 5. efterværn i henhold til § 51
- fordeles $\frac{3}{20}$ på landets kommuner efter reglerne om mellemkommunal refusion i lov om offentlig forsorg.

Stk. 2. På samme måde fordeles $\frac{4}{10}$ af statens udgifter til rådgivningscentre i henhold til § 63.“

at konkrete omstændigheder kan gøre en anbringelse betænkelig, selv om der er plads i institutionen og anbringelsen ligger inden for rammerne i institutionens vedtægt, foreslås optaget et herpå sigtende forbehold.

Til nr. 21.

Ændringsforslaget tager sigte på de underskudsdekkede hjem, der ikke er brandforsikrede.

Til nr. 22.

Ved ændringsforslaget foreslås det, at den i § 94, stk. 2, omhandlede rådighedssum reguleres i takt med prisudviklingen.

Til nr. 23.

Ændringsforslaget tilsigter at fritage det mellemkommunale refusionsforbund for at deltage i statens udgifter til anerkendte foreninger, børneværnskonsulenter og tilforordnede til børne- og ungdomsværnet.

Astrid Skjoldbo.

Albertsen,
formand.

Dupont.

Lis Groes.

Qvist Hansen.

Bjørn Krogh.

Niels Mørk.

Elna Syvertsen.

Grethe Philip,
næstformand.

Søren Andersen.

Foged.

Ejner Kristensen.

Ellen Poulsen.

Vestergaard Poulsen.

Clara Munk.

Gertie Wandel.

Vivike.